

2024-05-07

Ert diarienummer: U2023/03616

Vårt diarienummer: 010/2024

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95)

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för rätten och möjligheten att använda svenskt teckenspråk. Det svenska teckenspråket är av central betydelse i våra liv och avgörande för delaktighet på lika villkor i det svenska samhället.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund, SDUF, arbetar för att främja intressen och behov för döva och hörselskadade barn och ungdomar i hela Sverige. Vårt fokus ligger på att säkerställa deras rättigheter och möjligheter, särskilt genom att prioritera tillgång till svenskt teckenspråk, kvalitativ utbildning och inkludering i samhället. Vi strävar mot en vision där inga hinder hindrar deras fulla delaktighet och utveckling i samhället.

Sammanfattning

Organisationerna SDR och SDUF, som gemensamt skriver detta remissvar, stöder arbetet för att öka kunskapen om behovet av olika stödinsatser för barn och elever med funktionsnedsättningar. Dock vill vi tydligt poängtera att vi utgår från vår målgrupps rätt till svenskt teckenspråk, snarare än att fokusera enbart på deras funktionshinder, vilket betänkandet gör. Vi är starkt kritiska till att betänkandet helt saknar resonemang kring kunskap om och stödinsatser på svenskt teckenspråk. Vi stöder förslaget i betänkandet om att ge SPSM i uppdrag att utveckla ett självskattningsmått, under förutsättning att det tar hänsyn till vår målgrupps rätt till svenskt teckenspråk och de olika skolformer som dessa barn och elever deltar i.

Olika utgångspunkter

SDR och SDUF har ett mycket nära samarbete kring frågor om döva och hörselskadade barns och elevers utbildning, vi skriver således det här remissvaret gemensamt.

Vi är positiva till en samlad kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet och stöder arbetet mot en hållbar uppföljning av barnens och elevernas utveckling med de stödinsatser som behövs. Däremot är det med all tydlighet att betänkandets utgångspunkt skiljer sig väsentligt mot vår. Medan betänkandet utgår från den fysiska funktionsnedsättningen och de funktionshinder som kan uppstå framför allt i grundskolan så är vår utgångspunkt rätten till svenskt teckenspråk med stöd från skollagen, barnkonventionen och konventionen för personer med funktionsnedsättning. Därmed utgör det perspektivet en fundamental del av våra resonemang i det här remissvaret. Det gäller såväl i grundskolan som i specialskolan för döva och hörselskadade elever.

Vi konstaterar att svenskt teckenspråk knappt nämns i den 357 sidor långa betänkandet, vare sig som en väsentlig del i specialskolans undervisning eller i någon av de föreslagna standardiserade mått på funktionsnedsättning. Det är vi skarpt kritiska till.

3.5.3 Olika sätt att klassificera och dela in funktionsnedsättningar

De klassificeringar som betänkandet lyfter fram, framför allt aspekten att personer med olika grad av hörselnedsättning hör till gruppen med fysiska funktionsnedsättning, tycker vi är rimliga - om vi utgår från perspektivet funktionsnedsättning. I en av betänkandets referenser som handlar om Specialpedagogiska skolmyndighetens, SPSM, arbete med självskattningsmätt kan vi läsa ett uttalande: ”En person som kommer från en miljö som präglas av exempelvis teckenspråk kanske inte ser nedsatt hörsel eller dövhet som en funktionsnedsättning.” (Specialpedagogiska skolmyndigheten, 2023c, s. 2). Vi betonar starkt att den aspekten ska finnas med i det fortsatta arbetet för framtagning av olika självskattningsmätt och att strävan mot en standardiserad mått ska ske med hänsyn till detta.

Vi påpekar att de olika modellerna för att diagnostera hörselnedsättning har olika gränsvärden för definition av grav hörselnedsättning. Ett standardiserat mått i Sverige bör gå utifrån de gränsvärden som gäller för EU. Fortsättningsvis är det högst osäkert att bedöma ett barns förmåga att uppfatta talad svenska baserat på en diagnos med dess gränsvärde på hörselnedsättning. Ett barn med hörselnedsättning kan mycket väl uppfatta ljud utan att uppfatta talat språk.

5.2.1 Washington Group

Betänkandet ska omfatta ”alla typer, grader och kombinationer av funktionsnedsättningar och alla skolformer från förskola till kommunal vuxenutbildning” (s.41)

Eftersom betänkandet inte behandlat teckenspråkiga elevers förutsättningar och villkor i skolväsendet har vi svårt att bedöma dess resonemang när det gäller val av modeller för självskattningsmätt. Däremot har vi undersökt den serie rapporter om självskattningsmätt från SPSM som betänkandet refererar till. Där kunde vi konstatera att SPSM gör skillnad mellan grundskolan och specialskolan när det gäller elever med olika grad av hörselnedsättning och därmed kan frågeställningarna skilja sig åt vilket vi tycker är viktigt. Förtydligande bör göras att det även går enskilda teckenspråkiga elever med hörselnedsättning i grundskolan varför självskattningsmätt anpassade till dessa elever är nödvändigt.

Vi stöder betänkandets förslag om att uppdra SPSM, tillsammans med SCB, att ta fram ett självskattningsmätt under förutsättning att hänsyn tas till teckenspråkiga elever med olika grad av hörselnedsättning och de olika skolformer dessa elever går i.

Avslutningsvis

Vi, både SDR och SDUF, ser ett självskattningsmätt som ett kraftfullt verktyg för den samlade kunskap om vår målgrupps förutsättningar och villkor i skolväsendet. För att gå på utredningens titel, Uppföljning för utveckling, är det mycket viktigt att det ges möjligheter till en reell uppföljning för utveckling efter att den samlade kunskapen är samlad.

Med vänliga hälsningar

Åsa Henningsson, förbundsordförande
Sveriges Dövas Riksförbund

Mindie Norrie, förbundsordförande
Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Kontakt:

Julia Kankkonen, generalsekreterare
julia.kankkonen@sdr.org